

Sygn. akt VI ACa 1005/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Anna Orłowska

Sędzia SA – Agata Wolkenberg (spr.)

Sędzia SO del. – Marcin Strobel

Protokolant: – sekr. sąd. Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 19 marca 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. z siedzibą w S.

przeciwko G. G. i W. G.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 26 kwietnia 2013 r.

sygn. akt XX GC 591/12

I oddala apelację;

I zasądza solidarnie od G. G. i W. G. na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w S. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 1005/13

UZASADNIENIE

Powódka (...) sp. z o.o. w S. wnosila zasądzenie na jej rzecz solidarnie od pozwanych G. G. i W. G. kwoty 257.859,32 zł z ustawowymi odsetkami od 4 grudnia 2008 r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzona należność stanowi równowartość wyegzekwowanej przez pozwanych, w drodze postępowania egzekucyjnego, kwoty zasądzonej wyrokiem Sądu Arbitrażowego przy Krajowej Izbie Gospodarczej następnie uchylonym przez Sąd Okręgowy w Warszawie. Na dochodzoną pozewem należność składają się kwoty: 144.163,24 zł - należność główna; 14.849 zł - koszty procesu; 6.424,90 zł - koszty adwokackie, 1.800 zł - koszty zastępstwa adwokackiego w egzekucji; 18.987,99 zł - opłata egzekucyjna; 105,45 zł - wydatki gotówkowe; 70.957,94 zł – odsetki; 4 zł - opłata za przelew; 570,80 zł - kwota odsetek wraz z opłatą egzekucyjną. Zdaniem powódki świadczenie jest nienależne w rozumieniu art. 410 § 2 k.c., i jest dochodzone na podstawie art. 410 § 1 k.c. w zw. z art. 405 k.c. W zakresie zwrotu kosztów postępowania egzekucyjnego, jako podstawę wskazano art. 415 k.c.

Nakazem zapłaty z dnia 18.01.2010r. wydanym w postępowaniu upominawczym Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił żądanie powoda.

W sprzeciwie od tego nakazu pozwani domagali się oddalenia powództwa podnosząc, że wyegzekwowane przez nich świadczenie nie jest świadczeniem nienależnym, bowiem podstawa prawna świadczenia nie upadła wraz z uchynieniem wyroku sądu polubownego. Pozwani wskazali, że mają roszczenie wobec powoda, które wywodzą z art. 647 k.c. w zw. z art. 509 k.c., a niezależnie od tego z art. 647¹ § 5 k.c.

Wyrokiem z dnia 18.01.2011 r. Sąd Okręgowy w Warszawie zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda 21.273,90 zł z ustawowymi odsetkami od 6.06.2009 r. do dnia zapłaty (pkt I), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt II) i zasądził od powoda na rzecz pozwanych solidarnie 7.217 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt III).

Na skutek wniesionej przez powódkę apelacji, wyrokiem z dnia 28.02.2012r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił powyższy wyrok w punktach II i III i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny wskazał, że u podstaw oddalenia powództwa w niniejszej sprawie (ponad zasądzoną kwotę 21.273,90 zł) legło przyjęcie przez Sąd Okręgowy, iż uzyskanie przez pozwanych korzyści majątkowej znajduje usprawiedliwienie w ważnej czynności prawnej w postaci umowy przelewu wierzytelności, na podstawie której pozwani nabyli w stosunku do powódki wierzytelność o zapłatę wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane.

Sąd Apelacyjny wskazał jednakże, że powyższe stanowisko Sądu Okręgowego należy uznać co najmniej za przedwczesne ze względu na niewyjaśnienie - w kontekście wymogów określonych w przepisie art. 647¹ § 4 k.c., który wprowadza dla umów z podwykonawcą i dalszymi podwykonawcami formę pisemną pod rygorem nieważności - w jakich relacjach pozostawały względem siebie podmioty umów zawartych w dniach 23.02.2004 r. i 15.03.2004 r. Sąd Apelacyjny zauważył, że według pozwanych, spółka (...) była podwykonawcą powódki, która była generalnym wykonawcą przedmiotu umowy, nie zaś inwestorem, natomiast pozwani byli dalszymi podwykonawcami. Wniosek taki wynika również z uzasadnienia wyroku sądu polubownego.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że o ile umowa o roboty budowlane powinna być zawarta w formie pisemnej pod rygorem jedynie dla celów dowodowych (art. 648 k.c.), to umowa wykonawcy robót z podwykonawcami wymaga formy pisemnej ad solemnitatem (art. 647⁽¹⁾ § 4 k.c.). Zakwalifikowanie do tej ostatnio wymienionej kategorii, umowy zawartej dnia 23 lutego 2004 r. pomiędzy powódką i (...) sp. z o.o., ze względu na wymóg formy pisemnej pod rygorem nieważności, wykluczałoby możliwość uznania, iż pomiędzy tymi stronami -jak to przyjął Sąd Okręgowy - doszło do zawarcia umowy per facta concludentia. W tej sytuacji budzi uzasadnione wątpliwości czy między powódką i spółką (...) zawarta została umowa o treści tożsamej z treścią pisemnej umowy z dnia 23.02.2004 r., która z uwagi na brak prawidłowej reprezentacji uznana została za nieważną, a w konsekwencji, czy istniała wierzytelność objęta umową przelewu określona jako wierzytelność przypadająca od (...) sp. z o.o. z tytułu realizacji robót budowlanych na obiekcie budowlanym „Salon i Stacja Serwisowa R.” z umowy nr (...) z dnia 23.02.2004 r. Sąd Apelacyjny wskazywał, że o ile ważność samej umowy przelewu wierzytelności nie nasuwa zastrzeżeń, to ze względu na brak jednoznacznych ustaleń we wskazanych wyżej kwestiach, na obecnym etapie postępowania, niemożliwe jest stanowcze przesądzenie, czy istniał przedmiot wymienionej umowy, a mianowicie wierzytelność objęta przelewem.

Sąd Apelacyjny zauważył ponadto, że przy rozstrzygnięciu przedmiotowego sporu nie można pominąć, iż pozwani w ramach obrony przed roszczeniem o zwrot nienależnego świadczenia, powołując się na nieuzyskanie zapłaty za wykonane roboty, w istocie w sposób dorozumiany przedstawili zarzut potrącenia, przeciwstawiając powódce własną wierzytelność z tego tytułu. Z twierdzeń pozwanych wynika bowiem, że wykonane przez nich roboty zostały ostatecznie odebrane przez powódkę i można wywieść, że należne wynagrodzenie nie zostało zapłacone spółce (...). Wskazując, iż nie uległy zmianie okoliczności faktyczne, na podstawie których pozwanym należy się kwota zasądzona uprzednio wyrokiem sądu polubownego, który to wyrok nie stanowił podstawy prawnej należnego im świadczenia, pozwani powoływali się na niewywiązanie się przez powódkę z zobowiązania wynikającego z wykonanych prac budowlanych

w związku z dokonaniem przez spółkę (...) przelewem wierzytelności przysługującej tej spółce wobec (...) sp. z o.o., na rzecz pozwanych. W świetle przywołanych przez pozwanych okoliczności faktycznych, w przypadku braku podstawy ich roszczenia w umowie przelewu wierzytelności ze względu na nieistnienie wierzytelności będącej przedmiotem przelewu, można by rozważyć zdaniem Sądu Apelacyjnego, czy po stronie powódki nie doszło do bezpodstawnego wzbogacenia kosztem pozwanych i czy roszczenie to nie znajduje podstawy w przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu, stanowiącym samoistne źródło zobowiązania.

Sąd Apelacyjny zauważył, że Sąd Okręgowy uznając, iż uzyskanie przez pozwanych korzyści majątkowej znajduje usprawiedliwienie w ważnej czynności prawnej w postaci umowy przelewu wierzytelności, na podstawie której pozwani nabyli wierzytelność w stosunku do powódki o zapłatę wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane, uchylił się od rozważenia pozostałych podnoszonych przez powódkę zarzutów mających wskazywać na bezzasadność materialnych podstaw roszczeń pozwanych wobec powódki.

Powódka dochodziła w sprawie również, na podstawie przepisów o odpowiedzialności deliktowej, roszczeń odszkodowawczych, których Sąd Okręgowy nie uczynił przedmiotem swego postępowania i w tym zakresie zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania pozwu. Sąd I instancji nie odniósł się też do istoty podniesionego przez powoda zarzutu przedawnienia roszczeń pozwanych przed ich wyegzekwowaniem na podstawie uchylonego wyroku sądu polubownego. Sąd Okręgowy nie dokonał oceny powyższego zarzutu uznając, iż w ogóle nie ma on znaczenia dla rozstrzygnięcia w sprawie, gdyż - zgodnie z art. 411 pkt 3 k.c. - nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli zostało ono spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu. Sąd Apelacyjny podniósł także, że powołany przez Sąd orzekający przepis art. 411 pkt 3 k.c. znajduje zastosowanie do dobrowolnie spełnionego świadczenia i odnosi się do działań dłużnika podjętych „w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu”, podczas gdy w niniejszej sprawie doszło do przymusowego wyegzekwowania świadczenia powódki na rzecz pozwanych.

W toku ponownego rozpoznawania sprawy, w dniu 21.12.2012 r. powódka częściowo cofnęła powództwo w zakresie odsetek od dnia 4.12.2008r. do dnia 5.06. 2009r. od kwoty 236285,42 zł, (podtrzymując powództwo w zakresie zasądzenia od pozwanego kwoty 236 285,42 zł z odsetkami od dnia 6.06.2009 r.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 26.04.2013r. w punkcie I - zasądził od pozwanych na rzecz powódkę kwotę 217 189,71 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 6.06.2009r. do dnia zapłaty; w punkcie II - umorzył postępowanie w zakresie cofniętego powództwa co do żądania odsetek ustawowych; w punkcie III - oddalił powództwo w pozostałym zakresie i w punkcie IV zasądził od pozwanych na rzecz powódki kwotę 27301 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Rozstrzygnięcie to zapadło na podstawie następujących ustaleń i rozważań prawnych:

W dniu 23.02.2004 r. powódka zawarła z (...) sp. z o.o. w W. umowę nr (...), w której (...) sp. z o.o. zobowiązała się wykonać na jej rzecz obudowę elewacji zewnętrznej oraz ścianek wewnętrznych aluminiowych salonu i stacji serwisowej R. w W. przy ul. (...), w oparciu o przekazaną dokumentację projektową (§ 1 ust. 1 umowy). Wykonawca miał zapewnić materiały, urządzenia, robociznę i materiały pomocnicze niezbędne do wykonania przedmiotu umowy (§ 4 ust. 1 umowy). Powódka zobowiązała się zapłacić wykonawcy wynagrodzenie w zryczałtowanej kwocie 601.117 zł, powiększonej o wartość VAT według obowiązujących przepisów w dniu wystawiania faktur częściowych i faktury końcowej (§ 6 ust. 1,2 umowy). Wykonawca zobowiązał się wykonać przedmiot umowy samodzielnie. Na zawarcie umów z podwykonawcami na wykonanie części lub całości przedmiotu umowy wykonawca powinien był uzyskać pisemną zgodę powódki (§ 2 ust. 3 umowy). Rozliczenie wykonania przedmiotu umowy miało następować procentowo według zaawansowania pozycji tabeli zbiorczej robót (załącznik nr 1 do umowy), fakturami częściowymi (miesięcznymi) wystawionymi za odebrane prace wykonawcy i płatnymi w terminie 14 dni. Faktury miały być wystawione w oparciu o protokoły odbioru potwierdzone przez powoda (§ 6 ust. 4 umowy). Podstawą do wystawienia faktury końcowej miał być podpisany bez jakichkolwiek zastrzeżeń przez powódkę protokół odbioru końcowego. Faktura końcowa miała być dostarczona do siedziby spółki najwcześniej w dniu zakończenia odbioru końcowego. Powódka zobowiązała się do zapłaty faktury w terminie 35 dni roboczych od daty jej dostarczenia do jej siedziby

(§ 6 ust. 5 umowy). W tabeli zbiorczej zakresu robót strony umowy szczegółowo określiły rodzajowo i ilościowo zakres robót (załącznik nr 1 do umowy). (...) sp. z o.o. oświadczyła w umowie, że oceniła nakład pracy związany z realizacją umowy i wynagrodzenie, o którym mowa w § 6 pkt 1 stanowić będzie całkowite wynagrodzenie wykonawcy za wykonanie przedmiotu umowy (§6 ust. 3 umowy). Z każdej faktury, jako zabezpieczenie należytego wykonania umowy, miało być potrącanie 10% sumy faktury netto (bez VAT). Powyższa kaucja gwarancyjna miała służyć zabezpieczeniu roszczeń powódki z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy. Połowa kaucji gwarancyjnej miała zostać zwrócona w terminie 30 dni roboczych od daty podpisanego przez powódkę bez jakichkolwiek zastrzeżeń protokołu odbioru końcowego, a połowa w terminie 7 dni roboczych od daty przedstawienia przez (...) sp. z o.o. gwarancji bankowej. W terminie 14 dni od daty protokołu odbioru końcowego, (...) sp. z o.o. miała przedstawić gwarancję bankową, zaakceptowaną przez powódkę, która miała zabezpieczać jej roszczenia z tytułu gwarancji (§ 8 umowy). (...) sp. z o.o. miała rozpocząć wykonywanie prac w terminie 7 dni od daty przekazania placu budowy przez powódkę i przedmiot umowy miał zostać wykonany w terminie do 10.06. 2004r. (§ 5 ust. 3 umowy). (...) sp. z o.o. miała zapłacić powódce karę umowną za opóźnienie w wykonaniu przedmiotu umowy w stosunku do terminu określonego w § 5 ust. 3 w wysokości 0,5 % wynagrodzenia określonego w § 6 pkt 1 za każdy dzień opóźnienia (§ 9 ust. 1).

Umowę z dnia 23.02.2004 r. pomiędzy powódką i (...) sp. z o.o. , w imieniu (...) sp. z o.o. zawarł wiceprezes zarządu A. W. oraz D. G. jako prokurent, któremu prokury udzielono jednak dopiero 8 marca 2004 r. W dniu zawarcia umowy do reprezentowania (...) sp. z o.o. byli uprawnieni dwaj członkowie zarządu działający łącznie lub jeden członek zarządu działający łącznie z prokurentem, dwaj prokurenci niesamoistni działający łącznie lub prokurent samoistny jednoosobowo.

Zawierając z (...) sp. z o.o. umowę z dnia 23.02.2004 r. powódka była generalnym wykonawcą przedmiotu umowy. Inwestorem był (...) sp. z o.o.

W dniu 15.03.2004 r. (...) sp. z o.o. w W. zawarła z pozwanymi umowę o roboty budowlane, w której pozwani zobowiązali się wykonać na rzecz (...) sp. z o.o. obudowę elewacji zewnętrznej salonu i stacji serwisowej R. w W. przy ul. (...), w oparciu o przekazaną dokumentację projektową (§ 1 ust. 1 umowy). Pozwani mieli zapewnić materiały, urządzenia, robociznę i materiały pomocnicze niezbędne do wykonania przedmiotu umowy (§ 4 ust. 1 umowy). (...) sp. z o.o. zobowiązała się zapłacić pozwanym wynagrodzenie zryczałtowane w wysokości 280.000 zł, powiększone o wartość VAT według obowiązujących przepisów w dniu wystawiania faktur częściowych i faktury końcowej (§ 6 ust. 1,2 umowy). Rozliczenie wykonania przedmiotu umowy miało następować procentowo według zaawansowania pozycji tabeli zbiorczej robót (załącznik nr 1 do umowy), fakturami częściowymi (miesięcznymi) wystawionymi za odebrane prace wykonawcy i płatnymi w terminie 35 dni od przyjęcia faktury i protokołu odbioru częściowego, robót lecz nie wcześniej niż po upływie 5 dni roboczych od wpływu środków pieniężnych od inwestora na rachunek bankowy (...) sp. z o.o. i nie później niż w ciągu 90 dni od daty doręczenia faktury. Faktury miały być wystawione w oparciu o protokoły odbioru potwierdzone przez (...) sp. z o.o. i inwestora (§ 6 ust. 4 umowy). Podstawą do wystawienia faktury końcowej miał być podpisany bez jakichkolwiek zastrzeżeń przez (...) sp. z o.o. i inwestora protokół odbioru końcowego. Faktura końcowa miała być dostarczona do siedziby (...) sp. z o.o. najwcześniej w dniu zakończenia odbioru końcowego. (...) sp. z o.o. zobowiązała się do zapłaty faktury w terminie 40 dni roboczych od daty jej dostarczenia do jej siedziby, lecz nie wcześniej niż po upływie 5 dni roboczych od wpływu środków pieniężnych od inwestora na rachunek bankowy (...) sp. z o.o. i nie później niż w ciągu 90 dni od daty doręczenia faktury (§6 ust. 5 umowy). Z każdej faktury, jako zabezpieczenie należytego wykonania umowy, miało być potrącanie 10% sumy faktury netto (bez VAT). Powyższa kaucja gwarancyjna miała służyć zabezpieczeniu roszczeń (...) sp. z o.o. z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy. Połowa kaucji gwarancyjnej miała zostać zwrócona pozwanym w terminie 40 dni roboczych od daty podpisanego przez (...) sp. z o.o. bez jakichkolwiek zastrzeżeń protokołu odbioru końcowego, a połowa w terminie 7 dni roboczych od daty przedstawienia przez pozwanych gwarancji bankowej. W terminie 14 dni od daty protokołu odbioru końcowego pozwani mieli przedstawić gwarancję bankową, zaakceptowaną przez (...) sp. z o.o., która miała zabezpieczać jej roszczenia z tytułu gwarancji (§ 8 umowy). W tabeli zbiorczej zakresu robót strony umowy szczegółowo określiły rodzajowo i ilościowo zakres robót (załącznik nr 1 do umowy). Pozwani nie mogli odmówić

wykonania prac zamiennych i dodatkowych lub zaniechania prac, jeżeli prace te nie przekraczały 5% wartości całości prac. (§ 10 ust. 1 umowy). W przypadku gdy zakres zmian lub zaniechań uzasadniał zmianę warunków umowy, strony umowy miały dokonać, w formie aneksu do umowy, stosownej zmiany terminów oraz wynagrodzenia wykonawcy (§ 10 ust. 2 umowy). Wycena prac dodatkowych miała nastąpić w oparciu o ich obmiar i ceny jednostkowe zawarte w tabeli zbiorczej zakresu robót i zostać sprawdzona oraz zaakceptowana przez (...) sp. z o.o. (§ 10 ust. 3 umowy). Pozwani mieli rozpocząć wykonywanie prac w terminie 5 dni od daty przekazania placu budowy przez (...) sp. z o.o. i przedmiot umowy miał zostać wykonany w terminie do 25 maja 2004 r. (§ 5 ust. 3 umowy). Pozwani mieli zapłacić (...) sp. z o.o. karę umowną za opóźnienie w wykonaniu przedmiotu umowy w stosunku do terminu określonego w § 5 ust. 3 w wysokości 0,5 % wynagrodzenia określonego w § 6 pkt 1 za każdy dzień opóźnienia (§ 9 ust. 1).

W dniu 15.03.2004 r., (...) sp. z o.o. w W. zawarła z pozwanymi umowę przelewu wierzytelności celem zabezpieczenia wierzytelności pozwanych względem (...) sp. z o.o., wynikającej z w/w umowy o roboty budowlane z dnia 15.03.2004 r. (§1). (...) sp. z o.o. zobowiązała się przelać na pozwanych swoją wierzytelność w kwocie 280.000 zł, przypadającą od powódki z tytułu realizacji robót budowlanych w obiekcie salonu i stacji serwisowej R., z umowy nr (...) z 23.02.2004 r., w przypadku braku terminowej spłaty wierzytelności pozwanych wynikającej z umowy o roboty budowlane z 15.03.2004 r. Pozwani oświadczyli, że przyjmują przelew wierzytelności (§ 1 i 2 umowy). (...) sp. z o.o. zobowiązała się do zawiadomienia powódki o zawarciu umowy i poinstruowania jej, co do spełnienia świadczenia do rąk, w szczególności poprzez wskazanie powódce numerów kolejnych wystawianych przez siebie faktur VAT i kwot nie mniejszych niż 90% ich wartości, których beneficjentem będą pozwani. (...) sp. z o.o. upoważniła powódkę do dokonania na rzecz pozwanych tych bezpośrednich płatności. Płatności za faktury pozwanych realizowane miały być przez powódkę bezpośrednio na rachunek wskazany przez pozwanych, w terminach wynikających z wymagalności faktur (...) sp. z o.o. wystawianych dla powódkę (§ 4 ust. 1,3 umowy).

(...) sp. z o.o. nie przedstawiła powódce umowy podwykonawczej zawartej z pozwanymi, jednak powódka wiedziała, że pozwani są podwykonawcami robót zleconych firmie (...) sp. z o.o. oraz знаła zakres robót, które mieli oni wykonać. Po wejściu na plac budowy pozwani okazali kierownikowi budowy powódki umowę przelewu wierzytelności z 15.03.2004 r.

Pozwani wykonali zlecone im prace z opóźnieniem. Oprócz prac określonych w umowie pozwani wykonali również roboty dodatkowe, obejmujące powierzchnie nie wykazane w przedmiarze robót dołączonym do umowy. Wartość robót dodatkowych wyniosła 30.308,74 zł netto i została zaakceptowana przez (...) sp. z o.o.

W toku wykonywania robót pozwani wystawili (...) sp. z o.o. fakturę nr (...) na kwotę przedpłaty 9.345,79 zł, która została zapłacona w całości oraz fakturę nr (...) na kwotę 15.000 zł, z której (...) sp. z o.o. zapłaciła 4.000 zł. Pozwani wystawili ponadto powódce fakturę nr (...) na kwotę przedpłaty 51.000 zł, która została zapłacona w całości. Powódka zapłaciła również bezpośrednio dostawcom materiałów rusztowań, zamówionych przez pozwanych: firmie (...) 35.656,84 zł, firmie (...) 16.443,15 zł i firmie (...) 31.800 zł.

(...) sp. z o.o. odebrała od pozwanych protokołem odbioru z 5.08.2004 r. roboty o wartości 151.063,28 zł netto. 6.09.2004 r., pozwani wystawili (...) sp. z o.o. fakturę nr (...) na kwotę 151.065 zł netto (184 299,30 zł brutto) z terminem płatności określonym na 11.10.2004 r. (...) sp. z o.o. nie zapłaciła za fakturę.

Pismem z 29.10.2004 r. pozwani wezwali powódkę do zapłaty kwoty 198.599,30 zł (brutto) tytułem niezapłaconych przez (...) sp. z o.o. faktur nr (...).

W dniu 23.11.2004 r. pozwani wnieśli do Sądu Okręgowego w Warszawie pozew przeciwko powódce o zapłatę 198.599,30 zł niemniej wobec podniesienia przez powódkę w odpowiedzi na pozew zarzutu zapisu na sąd polubowny, pozwani cofnęli pozew, w wyniku czego postępowanie zostało umorzone postanowieniem z 20.03.2006 r.

W dniu 31.05.2006 r. pozwani wnieśli przeciwko powódce pozew o zapłatę przed sądem polubownym. Wyrokiem z 30.05.2007 r. Sąd Arbitrażowy przy Krajowej Izbie Gospodarczej zasądził od powódki na rzecz pozwanych 144.163,24

zł z ustawowymi odsetkami od 12.10.2004 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 14.849 zł tytułem opłaty arbitrażowej i rejestracyjnej i kwotę 6.424,90 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W dniu 29.08.2008 r. komornik sądowy, na wniosek pozwanych, wszczął postępowanie egzekucyjne na podstawie wyroku sądu polubownego. W dniu 3.12. 2008 r. komornik wyegzekwował z rachunku bankowego powódki kwotę 257.859,32 zł, na którą złożyły się: należność główna 144.163,24 zł, koszty procesu 14.849 zł, koszty adwokackie 6.424,90 zł, koszty zastępstwa adwokackiego w egzekucji 1.800 zł, opłata egzekucyjna 18.987,99 zł, wydatki gotówkowe 105,45 zł, odsetki zaległe 70.957,94 zł, opłata za przelew 4 zł, kwoty odsetek wraz z opłatą egzekucyjną za okres 28.11.2008 -3.12.2008 r.

Wyrokiem z 4.12.2008 r. Sąd Okręgowy w Warszawie, na skutek skargi powódki, uchylił wyrok sądu polubownego, stwierdzając iż umowa z 23.02.2004 r. zawarta pomiędzy powódką i (...) sp. z o.o. jest nieważna z uwagi na brak prawidłowej reprezentacji po stronie (...) sp. z o.o., a tym samym nie istniała ważna klauzula arbitrażowa. Wyrokiem z 20.05.2009 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelację pozwanych od tego wyroku.

Pismem z 29.05.2009 r. powódka wezwała pozwanych do zapłaty kwoty 283.243,24 zł. w terminie nie później niż do dnia 5.06.2009 r. W odpowiedzi, w piśmie z 3.06.2009 r., pozwani poinformowali, że zapłacili na rachunek powódki kwotę 9.326 zł tytułem zwrotu kosztów procesu zasądzonych wyrokami Sądu Okręgowego w Warszawie i Sądu Apelacyjnego w Warszawie, a zwrot pozostałej kwoty uzależniają od decyzji Sądu Najwyższego, do którego skierowali skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Postanowieniem z 19.03.2010 r. sygn. akt I CSK 593/09 Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanych.

Podstawą ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego były dokumenty oraz zeznania świadka L. G. i pozwanych. Zeznaniami tego świadka oraz pozwanej G. G. Sąd dał wiarę w całości, jako logicznym i spójnym. Zeznaniami pozwanego W. G. sąd odmówił wiarygodności w części, w której twierdził on, że pokazywał umowę o roboty budowlane zawartą z (...) sp. z o.o. kierownikowi budowy, albowiem tej okoliczności powódka zaprzeczyła i nie znalazła ona potwierdzenia w żadnym innym materiale dowodowym, a ponadto zeznania pozwanego są w tym zakresie sprzeczne z zeznaniami świadka L. G., które sąd uznał za bardziej wiarygodne od zeznań pozwanego, osobiście zainteresowanego w wyniku procesu.

Przechodząc do rozważań prawnych, Sąd Okręgowy na wstępie zauważył, że ponownie rozpoznając sprawę orzekał w zakresie żądania powódki zasądzenia od pozwanych kwoty 236 585,42 zł.

Na podstawie art. 415 k.c., powódka domagała się zasądzenia od pozwanych: opłaty egzekucyjnej (18.987,99 zł), wydatków gotówkowych (105,45 zł), opłaty za przelew (4 zł), opłaty egzekucyjnej (w kwocie w pozwie wprost nie określonej – powódka wskazała łącznie kwotę 570,80 zł. Sąd I instancji przyjął, iż opłata ta wynosi 298,27 zł albowiem, skoro odsetki ustawowe od dnia 28.11.08 do dnia 3.12.08 od kwoty 144 163,24 wynoszą 272,53 zł, to opłata egzekucyjna wynosi 298,27 (gdyż 570,80 - 272,53 = 298,27). W związku z powyższym na podstawie art. 415 k.c. powódka domagała się zasądzenia od pozwanych kwoty 19 395,71 zł.

Z kolei na podstawie art. 410 § 1 k.c. powódka domagała się zasądzenia od pozwanych kwoty 217 189,71 zł (257 859,32 - 21 273,90 - 19 395,71 = 217 189,71), pomimo że suma należności z pkt. 1+4 + 7 + oraz częściowo z pkt. 9 uzasadnienia pozwu (w zakresie odsetek w kwocie 272,53 zł) wynosiła 217 193,71 zł.

Odnośnie roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia na podstawie art. 410 § 1 k.c. Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W sprawie niesporne jest, że orzeczenie sądu polubownego, na podstawie którego doszło do wyegzekwowania przez pozwanych świadczenia, zostało uchylone. W związku z tym orzeczenie to nie może zostać uznane za podstawę prawną świadczenia na rzecz pozwanych.

Pozwani wskazali, że orzeczenie sądu polubownego zostało uchylone z przyczyn formalnych wobec braku skutecznego zapisu na sąd polubowny. Pozwani jednakże podkreślali, iż swoje roszczenie wywodzą z art. 647 k.c. w zw. z art. 509 k.c., a niezależnie od tego z art. 647¹ § 5 k.c.

Zgodnie z art. 647¹ § 5 k.c. zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę.

W myśl art. 647¹ § 2 k.c. do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora. Jeżeli inwestor, w terminie 14 dni od przedstawienia mu przez wykonawcę umowy z podwykonawcą lub jej projektu, wraz z częścią dokumentacji dotyczącej wykonania robót określonych w umowie lub projekcie, nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważa się, że wyraził zgodę na zawarcie umowy.

Do zawarcia przez podwykonawcę umowy z dalszym podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora i wykonawcy. Przepis § 2 art. 647¹ k.c. zdanie drugie stosuje się odpowiednio (art. 647¹ § 3 k.c.)

Stosownie do treści art. 647¹ § 4 w zw. z art. 647¹ § 2 oraz 3 k.p.c. umowy o roboty budowlane zawierane przez wykonawcę z podwykonawcą oraz przez podwykonawcę z dalszym podwykonawcą, powinny być dokonane w formie pisemnej pod rygorem nieważności. W ocenie Sądu I instancji pozwany nie przysługuje roszczenie wobec powódki na wskazanej podstawie z kilku niezależnych od siebie przyczyn.

Po pierwsze, zawarta w dniu 23.02.2004 r. umowa w formie pisemnej przez powódkę z (...) sp. z o.o. była umową nieważną z uwagi na brak prawidłowej reprezentacji (...) sp. z o.o. Nie ulega również wątpliwości, iż umowa ta była zawierana przez podwykonawcę (...) sp. z o.o.) z wykonawcą (powódka), nie zaś przez inwestora z wykonawcą.

Jak wskazał Sąd II instancji w uzasadnieniu wyroku z dnia 28.02.2012 r., umowa wykonawcy robót z podwykonawcami wymaga formy pisemnej ad solemnitatem (art. 647¹ § 4 k.c.). Zakwalifikowanie do tej kategorii umów, umowy zawartej dnia 23 lutego 2004 r. pomiędzy powódką i (...) sp. z o.o., ze względu na wymóg formy pisemnej pod rygorem nieważności, wyklucza możliwość uznania, iż pomiędzy tymi stronami doszło do zawarcia umowy per facta concludentia. Powyższą oceną prawną dokonaną przez Sąd Apelacyjny, Sąd Okręgowy był związany (art. 386 § 6 k.p.c.).

W związku z powyższym, skoro nie doszło do zawarcia pomiędzy (...) sp. z o.o. a powódką umowy o roboty budowlane, to powodowa spółka nie może odpowiadać solidarnie z (...) sp. z o.o. za zapłatę wynagrodzenia należnego dalszemu podwykonawcy (w niniejszej sprawie pozwany). Innymi słowy, skoro nie można uznać, że (...) sp. z o.o. przysługuje wobec powódki roszczenie o wynagrodzenie za roboty budowlane w oparciu o zawartą umowę (z uwagi na nieważność umowy), to roszczenie wobec powódki na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. nie może też przysługiwać pozwany jako podwykonawcom (...) sp. z o.o.

Po drugie, pozwany w toku niniejszego postępowania nie udało się wykazać, że inwestor oraz generalny wykonawca (czyli powódka) wrazili zgodę na zawarcie przez pozwanych umowy o roboty budowlane z dnia 15.03.2004. z (...) sp. z o.o. Odnośnie inwestora podnieść należy, iż pozwani nawet nie twierdzili, iż taka zgoda została wyrażona (ewentualnie, że przedłożono inwestorowi w/w umowę i ten nie zgłosił sprzeciwu). Odnośnie natomiast powódki, to zebrany w sprawie materiał dowodowy nie pozwalał na ustalenie, że powódka taką zgodę wyraziła (ewentualnie nie zgłosiła sprzeciwu po przedłożeniu mu w/w umowy). (...) sp. z o.o. nie przedstawiła powodowi umowy podwykonawczej zawartej z pozwany.

Po trzecie, nawet gdyby przyjąć, że omawiane roszczenie istnieje, to roszczenie to należałoby uznać za przedawnione. Pozwani nie wskazali w niniejszym postępowaniu daty wymagalności tego roszczenia. Niemniej z uwagi na okoliczność, iż w ostatniej z faktur wystawionych przez pozwanych (faktura nr (...) z dnia 6.09.2004 r. wystawiona w związku z realizacją zawartej z (...) sp. z o.o. umowy o roboty budowlane), termin zapłaty został określony na dzień 11.10.2004 r., termin przedawnienia należy liczyć nie później niż od dnia 12.10.2004 r. W związku z tym roszczenie pozwanych ulegało przedawnieniu w dniu 12.10.2007 r. na podstawie art. 118 k.c. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynikało, iż w odniesieniu do tego roszczenia nastąpiło przerwanie biegu przedawnienia (art. 123 § 1 k.c.).

W zakresie roszczenia pozwanych z tytułu odsetek za opóźnienie się przez powódkę ze spełnieniem świadczenia Sąd Okręgowy wskazał, iż skoro należność główna nie powstała, to nie powstało również roszczenie o zapłatę odsetek.

Z uwagi na powyższe okoliczności czynienie rozważań w przedmiocie: wykonania przez pozwanych umowy z 15.03.2004 zawartej z (...) sp. z o.o. oraz wysokości wierzytelności (...) sp. z o.o. z wobec powódki z tytułu umowy z dnia 23.02.2003 r. Sąd I instancji uznał za bezprzedmiotowe.

Rozważając z kolei zastosowanie art. 647 k.c. w zw. z art. 509 k.c. Sąd Okręgowy stwierdził, że przedmiotem umowy przelewu wierzytelności zawartej w dniu 15.03.2004 r. pomiędzy (...) sp. z o.o. a pozwanymi była wierzytelność przypadająca (...) sp. z o.o. od powódki z tytułu realizacji robót budowlanych w obiekcie salonu i stacji serwisowej R., z umowy nr (...) z dnia 23 lutego 2004 r. Zwrócił też uwagę, że Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 28.02.2012 r. wskazywał, że o ile ważność samej umowy przelewu wierzytelności nie nasuwa zastrzeżeń, to ze względu na brak jednoznacznych ustaleń we wskazanych wyżej kwestiach, na obecnym etapie postępowania, niemożliwe jest stanowcze przesądzenie, czy istniał przedmiot wymienionej umowy, a mianowicie wierzytelność objęta przelewem.

Umowa z dnia 23.02. 2004 r. była nieważna i nie mogło jednocześnie dojść do jej zawarcia per facta concludentia z uwagi na okoliczność, iż umowa z dnia 23.02.2004 r. zawierana była przez podwykonawcę ((...) sp. z o.o.) z wykonawcą (powódka). W tej sytuacji nie sposób było uznać, iż istniał przedmiot umowy przelewu, tj. wierzytelność z tytułu realizacji robót budowlanych w obiekcie salonu i stacji serwisowej R., z umowy nr (...) z dnia 23.02.2004 r. W tym przypadku również, skoro należność główna nie powstała, to nie powstało również roszczenie o zapłatę odsetek.

Z powyższych przyczyn (brak wierzytelności objętej przelewem) bezprzedmiotowe są również rozważania w przedmiocie ewentualnego przedawnienia omawianej wierzytelności oraz w przedmiocie sprzeczności podnoszonego przez powódkę zarzutu przedawnienia z treścią art. 5 k.c.

Odnosząc się w dalszej części rozważań do żądania zwrotu korzyści majątkowej uzyskanej przez powódkę kosztem pozwanych bez podstawy prawnej (art. 405 k.c.), Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na uzasadnienie wyroku z 28.02.2012r., w którym Sąd II instancji zauważył, że z twierdzeń pozwanych wynika, że wykonane przez nich roboty zostały ostatecznie odebrane przez powódkę i że należne wynagrodzenie nie zostało zapłacone spółce (...) oraz że przy rozstrzyganiu tego sporu nie można pominąć, iż pozwani w ramach obrony przed roszczeniem powódki o zwrot nienależnego świadczenia, powołując się na nieuzyskanie zapłaty za wykonane roboty, w istocie w sposób dorozumiany przedstawili zarzut potrącenia, przeciwstawiając powódce własną wierzytelność.

Zgodnie z art. 405 k.c., kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości.

Analizując przesłanki zastosowania art. 405 kc, Sąd I instancji wskazał, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, przy uwzględnieniu stanowisk i twierdzeń strony, nie pozwalał na uznanie, iż po stronie powódki doszło do bezpodstawnego wzbogacenia kosztem pozwanych.

Powódka wywodziła bowiem, iż całe jej zobowiązanie wobec (...) sp. z o.o. (przy uwzględnieniu kar umownych oraz zapisów umowy z dnia 23.02.2004r.) zostało wykonane. Powódka podnosiła, że z uwagi na uchybienia w zakresie terminów, naliczy (...) sp. z o.o. kary umowne. Okolicznościom tym pozwani zaprzeczali. Sąd Okręgowy wskazał w

tym miejscu, że ciężar wykazania, iż doszło do uzyskania przez powódkę korzyści majątkowej bez podstawy prawnej kosztem pozwanych spoczywał na pozwanych (art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c.). Z uwagi na to, iż powódka zaprzeczała powyższym okolicznościom, brak było możliwości dokonywania ustaleń faktycznych w oparciu o przepis art. 230 k.p.c. a pozwani nie złożyli stosownych wniosków dowodowych.

Pozwani wykonywali prace budowlane na podstawie umowy łączącej ich z (...) sp. z o.o., zaś umowa przelewu została zawarta jedynie celem zabezpieczenia wierzytelności pozwanych wobec (...) sp. z o.o. W ocenie Sądu I instancji okoliczność, że wierzytelność, o której mowa w umowie przelewu nie powstała, nie skutkuje uzyskaniem przez powódkę, kosztem pozwanych, korzyści majątkowej bez podstawy prawnej na skutek wykonywania przez pozwanych ważnej umowy jaka łączyła pozwanych z (...) sp. z o.o. Okoliczność ta oznacza jedynie, że pozwani nie dysponują zabezpieczeniem wierzytelności wynikającej z umowy zawartej z (...) z dnia 15.03.2004 r. Pozwanym przysługuje wierzytelność z tej umowy wobec (...) sp. z o.o.

Odnośnie kwestii rozliczenia umowy o roboty budowlane łączącej powódkę i (...) sp. z o.o. Sąd Okręgowy wskazał również, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażany jest pogląd, że w sytuacji, gdy nieważność takiej umowy, ze względu na niezachowanie formy, uniemożliwia zasądzenie równowartości robót jako wynagrodzenia, nie ma przeszkód, aby równowartość tych robót uwzględnić na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, skoro o ich wartość strona pozwana bezspornie została wzbogacona.

Powyższe w ocenie Sądu Okręgowego oznacza, że powódka nie może zostać uznana za wzbogaconą kosztem pozwanych o wartość robót świadczonych przez pozwanych, za które pozwani nie otrzymali wynagrodzenia. Brak jest bowiem wzbogacenia po stronie powódki, gdyż ewentualnemu wzrostowi aktywów po jej stronie (wartość robót) towarzyszy jednocześnie ewentualny wzrost pasywów (odpowiedzialność wobec (...) sp. z o.o. na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu).

Odnosząc się z kolei do roszczenia powódki o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym na podstawie art. 415 k.c. w kwocie 19 395,71 zł. Sąd Okręgowy uznał, że zachowania pozwanych nie można uznać za bezprawne albowiem:

- pozwani złożyli wniosek o wszczęcie egzekucji dysponując tytułem egzekucyjnym;
- pozwani byli przekonani o przysługującej im wobec powódki wierzytelności związanej z wykonywaniem robót budowlanych w oparciu o umowę zawartą z (...) sp. z o.o. jako podwykonawca powódki (o czym świadczy konsekwentne domaganie się przez pozwanych zapłaty i wnoszenie kolejnych pozwów o zapłatę przeciwko powódce);
- (...) sp. z o.o. odebrała od pozwanych roboty, natomiast pozwani nie otrzymali zapłaty części należnego im wynagrodzenia;
- Powódka, podnosząc zarzut zapisu na sąd polubowny doprowadziła pozwanych do wycofania pierwotnie wniesionego do sądu powszechnego pozwu, a po wniesieniu przez pozwanych pozwu do sądu polubownego i wydaniu przez sąd polubowny korzystnego dla pozwanych wyroku, powódka podniosła zarzut braku zapisu na sąd polubowny.

Sąd Okręgowy wskazał również, że pozwani z ostrożności procesowej wywodzili, iż powództwo jest nieuzasadnione albowiem spełnienie świadczenia przez powódkę czyni zadość zasadom współzycia społecznego (art. 411 pkt 2 k.c.), a ponadto dochodzenie przez powódkę od pozwanych wyegzekwowanej należności stanowi nadużycie prawa (art. 5 k.c.). Przytaczając pogląd Sądu Najwyższego, Sąd Okręgowy wyjaśnił, że przepis art. 411 pkt 2 k.c. ma zastosowanie, w sytuacji gdy ten, kto spełnił świadczenie, nie był prawnie zobowiązany, lecz można mu przypisać moralny obowiązek wobec przyjmującego świadczenie; w takiej sytuacji spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współzycia społecznego. W ocenie Sądu I instancji, nie można twierdzić, iż powódka spełniając świadczenie była moralnie zobowiązana wobec pozwanych do uczynienia tego. Z jednej strony zauważyć bowiem należy, iż pozwanym

przysługuje wierzytelność wobec (...) sp. z o.o. w związku z umową o roboty budowlane z dnia 15.03.2004 r. r. Z drugiej zaś strony skutkiem nieważności umowy z dnia 23.02.2004 r. jest konieczność wzajemnych rozliczeń stron tej umowy ((...) sp. z o.o. może domagać się od powódki równowartości robót na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, w sytuacji gdyby o wartość robót powódka była wzbogacona).

Pozwani również niezasadnie, zdaniem Sądu Okręgowego, powołują się na nadużycie prawa przez powódkę na podstawie art. 5 k.c. z uwagi na podejmowane przez nią nieelojalne działania procesowe, skoro w ocenie tego Sądu, powódka podejmowała je w granicach swoich uprawnień jako strony i dla ochrony własnych interesów. Podniesienie zarzutu zapisu na sąd polubowny skłoniło pozwanych do cofnięcia pozwu i wniesienia powództwa do Sądu Arbitrażowego jednakże w ten sposób, jak zauważył też Sąd Okręgowy, pozwani swoim działaniem uniemożliwili sądowi orzekającemu w tamtej sprawie, dokonanie oceny podniesionego zarzutu, w tym ważności/skuteczności dokonanego zapisu. Nie można wykluczyć, że już wówczas możliwe było wyprowadzenie wniosku co do prawidłowości reprezentacji (...) sp. z o.o. w czasie zawierania umowy oraz podjęcie działań procesowych w związku z podniesionym zarzutem. Także nie podjęcie obrony w czasie postępowania przed sądem arbitrażowym, a dopiero wystąpienie ze skargą do sądu powszechnego mieści się w uprawnionych działaniach procesowych strony i nie może stanowić nadużycia prawa.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 410 k.c., Sąd I instancji zasądził od pozwanych 217 193,71 zł uznając, iż wskazywane przez pozwanych podstawy prawne świadczenia nie istnieją. Sąd nie stwierdził jednocześnie aby zachodziły okoliczności, o których mowa w art. 411 k.c. wyłączające zwrot świadczenia

Odsetki ustawowe Sąd Okręgowy zasądził od dnia 6.06.2009 r. do dnia zapłaty na podstawie art. 481 § 1 k.c., uznając, że od tego dnia pozwani opóźniali się ze spełnieniem świadczenia (pozwani zostawi wezwani przez powódkę do zapłaty do dnia 5.06.2009 r. pismem które niewątpliwie otrzymali najpóźniej w dniu 3.06.2009 r.).

W zakresie częściowo cofniętego pozwu, Sąd na podstawie art. 355 § 1 k.p.c. umorzył postępowanie co do odsetek od kwoty 236 285,42 zł za okres od dnia 4.12.2008 r. do dnia 5.06.2009 r. natomiast oddalił powództwo w pozostałym zakresie co do roszczenia powódki o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym (art. 415 k.c.).

O kosztach postępowania Sąd I instancji orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c. wskazując, że powódka poniosła koszty w łącznej kwocie 30 040 zł w tym: 3 224 zł oraz 9 669 zł (opłata od pozwu), 10 830 (opłata od apelacji), 17 zł (opłata skarbową), 3 600 zł (wynagrodzenie pełnomocnika za prowadzenie sprawy w postępowaniu przez Sądem I instancji), 2 700 zł (wynagrodzenie pełnomocnika za prowadzenie sprawy w postępowaniu przez Sądem II instancji) zaś koszty pozwanych należy określić na łączną kwotę 6 317 zł w tym: 17 zł (opłata skarbową), 3 600 zł (wynagrodzenie pełnomocnika za prowadzenie sprawy w postępowaniu przez Sądem I instancji), 2 700 zł (wynagrodzenie pełnomocnika za prowadzenie sprawy w postępowaniu przez Sądem II instancji). Skoro powództwo zostało uwzględnione w 92,47 % to powódka może zasadnie domagać się od pozwanych zwrotu poniesionych przez siebie kosztów w takiej części, zaś pozwani od powoda w zakresie 7,53 % swoich kosztów.

W rezultacie zasądzono od pozwanych na rzecz powódki kwotę 27 301 zł.

Apelację od powyższego wyroku złożyli pozwani, zaskarżając go w części w zakresie punktu I i IV, zarzucając naruszenie:

- art. 405 §1 kc skutkujące przyjęciem, że roszczenie pozwanych wobec powódki jest nieuzasadnione;
- art. 233§ 1 kpc, art. 6 kc i art. 405 kc poprzez uznanie, że pozwani nie wykazali, iż powódka uzyskała ich kosztem korzyść majątkową;
- art. 6 kc w zw. z art. 232 kpc poprzez przyjęcie, że na pozwanych ciążył obowiązek wykazania, że powódka nie naliczyła spółce kar umownych, pomimo, że pozwani zakwestionowali naliczanie kar spółce (...) a powódka nie udowodniła swojego twierdzenia;

- art. 647 §1 w zw. z art. 509 kc poprzez niezasadne przyjęcie, że cesja wierzytelności jest bezskuteczna z uwagi na brak wierzytelności;

- art. 647¹ § 5 kc poprzez przyjęcie, że roszczenie pozwanych jest nieuzasadnione;

- art. 65 § 1 i 2 kc poprzez jego niezastosowanie i nie dokonanie wykładni oświadczeń woli prowadzącej do przyjęcia, że umowa zawarta pomiędzy powódką i spółką (...) została potwierdzona w umowie cesji z 15.03.2004r.;

- art. 39 §1 i art. 103 §1 kc poprzez niezasadne przyjęcie, że umowa z 23.02.2004r. pomiędzy powódką i spółką (...) jest nieważna i nie została konwalidowana;

- art. 118 kc w zw. z art. 5 kc poprzez uznanie, że ewentualne roszczenie pozwanych wobec powódki uległo przedawnieniu w dniu 12.10.2007r.;

- art. 5kc poprzez jego niezastosowanie.

W rezultacie skarżący wnieśli o zmianę wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Powódka wnosiła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Wbrew jej zarzutom Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń i właściwie ocenił zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, nie wykraczając poza granice wskazane w art. 233 § 1 kpc. Sąd Apelacyjny ustalenia te przejmuje jako własne. Prawidłowa jest również dokonana przez Sąd I instancji ocena prawna.

Na wstępie dalszych rozważań należy podkreślić, że wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 28.02.2012r., zostało już w tej sprawie przesądzone, że umowa o roboty budowlane zawarta między powódką i spółką (...) z dnia 23.02.2004r. była nieważna z uwagi na brak prawidłowej reprezentacji spółki (...), i że treść art. 647¹ § 4 kc uniemożliwia przyjęcie, że do jej zawarcia mogło dojść w sposób dorozumiany. Sąd Okręgowy rozpoznający ponownie sprawę i Sąd Apelacyjny w tym składzie, jest na podstawie art. 386 § 6 kpc tą wykładnią związany zaś zarzuty apelacji kwestionujące powyższą ocenę, nie mogą odnieść spodziewanego skutku. Nie mógł być również uwzględniony zarzut naruszenia art. 647¹ § 5 kc. Sąd Okręgowy prawidłowo argumentacji pozwanych, odnoszących się do tej wskazywanej przez nich ewentualnej podstawy roszczeń, nie podzielił, powołując się na nie zachowanie wymogów ustawowych dotyczących zawarcia umowy w formie pisemnej między powódką a spółką (...) pod rygorem nieważności oraz na brak zgody inwestora.

Z kolei skoro nie można uznać za ważną umowy z 23.02.2004r. o roboty budowlane nr (...), to również nie można przyjąć, że doszło do przelewu wierzytelności z tytułu robót budowlanych na obiekcie budowlanym „Salon i Stacja serwisowa R.” z tej umowy i to mimo, że sama umowa przelewu nie była podważana. Umowa ta nie mogła być konwalidowana w sposób dorozumiany skoro przepis art. 647⁽¹⁾ § 4 kc wymaga dla ważności takiej umowy formy szczególnej (pisemnej). Nie można również zgodzić się z zarzutem apelacji jakoby poprzez zawarcie umowy cesji z dnia 15.03.2004r. pomiędzy pozwanymi i spółką (...) doszło do potwierdzenia umowy z 23.02.2004r. zawartej pomiędzy tą spółką i powódką chociażby z tej przyczyny, że stronami tych czynności prawnych były różne podmioty i oświadczenia woli w nich zawarte skierowane były również do różnych osób. Poza tym potwierdzenie takie dla swojej skuteczności powinno być dokonane w sposób nie budzący wątpliwości zaś z treści umowy cesji nie można wyprowadzić wniosku, że oświadczenie woli organu osoby prawnej - spółki (...), potwierdza dokonane w umowie z 23.02.2004r. czynności prawne. Zarzut naruszenia art. 65 § 1 i 2 kc oraz art. 103 § 1 kc w zw. z art. 39 § 1 kc okazał się w tej sytuacji również bezzasadny.

W przypadku braku podstawy roszczeń pozwanych w umowie przelewu wierzytelności ze względu na nieistnienie wierzytelności będącej przedmiotem przelewu, rozważenia w sprawie, zgodnie z wytycznymi Sądu Apelacyjnego

poprzednio rozpoznającego sprawę wymagało, czy po stronie powodowej nie doszło do bezpodstawnego wzbogacenia kosztem pozwanych.

Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił i ocenił, że pozwani nie wykazali, że doszło do uzyskania przez powódkę korzyści majątkowej bez podstawy prawnej ich kosztem. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywał na pozwanych. W sytuacji bowiem, gdy podstawą zarzutu pozwanych jest istnienie ewentualnych roszczeń z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia powódki kosztem pozwanych to pozwani, zgodnie z art. 6 kc w zw. z art. 410 § 1 kc i art. 405 kc, powinni wykazać jakie roboty budowlane wzbogacające powódkę wykonali na jej rzecz i jaka jest wartość tego wzbogacenia na dzień wyrokowania. Przy ustalaniu tych okoliczności, decydujących dla świadczenia z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, nie może być podstawą wyłącznie faktura, choćby nawet była przez powódkę zaakceptowana. Faktura jest bowiem jedynie rachunkiem wystawionym za wykonanie określonych prac budowlanych na podstawie umowy i zgodnie z wynagrodzeniem w niej przewidzianym. Nie jest natomiast dowodem określającym wartość bezpodstawnego wzbogacenia powódki kosztem pozwanych (por. wyrok Sądu Najwyższego z 1.12.2010r., I CSK 64/10, LEX nr 811813). Słusznie też zauważył Sąd Okręgowy, że wobec nieważności umowy pomiędzy powódką a spółką (...) i w związku z wykonaniem prac z niej wynikających, spółce (...) również przysługiwałoby w stosunku do powódki roszczenie z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia co nie pozostaje bez znaczenia dla oceny ewentualnych roszczeń pozwanych w tym zakresie. Wbrew także zarzutom apelacji, Sąd I instancji nie obarczył pozwanych obowiązkiem wykazania niezasadności naliczania kar umownych spółce (...), które to kary pozwani kwestionowali, wskazał jedynie, że to na pozwanych, jako podnoszących zarzut uzyskania przez powódkę korzyści ich kosztem, spoczywał obowiązek wykazania wzbogacenia po stronie powódki. Pogląd ten należało podzielić i w rezultacie zarzuty naruszenia art. 6kc w zw. z art. 232 kpc i art. 405 kc uznać za nieuzasadnione.

Prawidłowo uznał również Sąd Okręgowy, że nie ma w sprawie zastosowania art. 411 pkt 2 kc oraz brak jest podstaw do zastosowania art. 5 kc. Argumentacja Sądu I instancji jest w tym zakresie przekonująca i wystarczająca a Sąd Apelacyjny w pełni ją podziela. Nie można czynić powódce zarzutu korzystania z uprawnień procesowych strony w celu ochrony swoich interesów. Tego rodzaju działania, podjęte w ramach zagwarantowanych w procedurze uprawnień, nie mogą uzasadniać twierdzenia o nadużyciu prawa podmiotowego na co zwrócił również uwagę Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku z 20.05.2009r. w sprawie I ACa 129/09 o uchylenie wyroku sądu polubownego (k. 184-191).

Niezależnie od powyższych rozważań, zarzuty pozwanych w zakresie ich roszczeń sformułowanych w stosunku do powódki i tak nie mogły odnieść skutku z uwagi na podnoszony przez powódkę zarzut przedawnienia (k. 228 i k.499). Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że roszczenia pozwanych w stosunku do powódki przedawniłyby się w dniu 12.10.2007r. (w terminie 3 - letnim na podstawie art. 118 kc) i w dacie gdy pozwani wygezekwowali należność z uchylonego wyroku sądu polubownego (3.12.2008r.) były już przedawnione. Podniesienie przez powódkę zarzutu przedawnienia nie stanowi nadużycia prawa i nie pozostaje w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego. Podkreślić należy, że powołanie się na art. 5 kc w związku z zarzutem przedawnienia może mieć miejsce tylko w wypadkach wyjątkowych a takie w sprawie nie występują. Pozwani nie byli ograniczani w możliwości dochodzenia swoich roszczeń od powódki w okresie biegu terminu przedawnienia, zarzutu tego nie usprawiedliwia również wykonywanie przez powódkę jej uprawnień procesowych, podejmowanych w ochronie własnego interesu.

Mając powyższe okoliczności na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 kpc oddalił apelację jako bezzasadną. O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto stosownie do wyniku procesu na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc i §6 pkt 7) w zw. z §12 ust.1 pkt 2) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002r w sprawie opłat za czynności radców prawnych...).